

TEM

04.06.2009

ad 49/815/2009

Helsinki 4.6.2009

Naisten verkosto – Irti uraanista, atomivoimasta ja atomiaseista

Mielipide/Lausunto Fennovoima OY: n ja Fortum Power and Heat Oy:n ydinvoimalaitoshankkeita koskevista periaatepäätöshakemuksista

Työ- ja elinkeinoministeriö

kuuleminen@tem.fi

Asia:

Diaarinumero 49/815/2009:

Fennovoiman (E.ON) periaatepäätöshakemuksesta joka koske ydinvoimalaitoshanketta Pyhäjoen Hanhikiveen, Ruotsinpyhtään Gäddbergsöhön tai Simon Karsikkon

Diaarinumero 390/815/2009:

Fortum Power and Heat Oy:n uutta ydinvoimalaitoshanketta koskevasta periaatepäätöshakemuksesta, Hästholmeniin, Loviisaan

VASTUSTAMME YDINVOIMALOITA SUOMEEN MM. NÄISTÄ SYISTÄ

Vastustamme maapallon likaisinta sähköntuotantomuotoa, mm. sen sotilaallisten kytkentöjen, epäterveellisten työpaikkojen, lasten leukemioiden ja merivesijäähdytyksen (ONCE-THROUGH) takia. Itämeren ydinvoimaloiden käyttämä kerran-läpi-jäähdytys purkaa taukoamatta kymmenen astetta kuumempaa lauhdevettä takaisin mereen. Ydinvoimaloiden aikakaudella ei Itämeri ole enää jäänyt kuten aiemmin. Valtavat lauhdevesimäärät vaikuttavat myös ilmaston lämpenemiseen.

Ydinvoiman myötävaikutus maapallon lämpenemiseen on eräs sen kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Jo Oslon symposiumissa v. 1974 tuotiin maailmanlaajuisesti esille ydinvoimaloiden valtavat ympäristöhaitat, joihin kuuluvat leväesiintymät.

(<http://www.smhi.se/>)

Pro Hanhikivi ry:n edustaja Hanna Halmeenpää osallistui 6.5.2009 Kriittiset osakkeenomistajat-organisaation kutumana saksalaisen energiayhtiön E.ON AG:n osakaskokoukseen Saksan Essenissä. Hänen raportistaan käy selville, että Fennovoima ei ole suomalainen vaan saksalainen projekti. Saksaan ei voida rakentaa uutta ydinvoimaa lainkaan kun mikään paikka Saksassa ei ole ydinvoimalalle sovelias, ilmoitti E.ON. E.ON vastasi H. Halmeenpään Fennovoiman voimalahanketta koskeviin kysymyksiin ja näin osoitti olevansa päätekijä hankkeen taustalla.

(<http://www.hanhikivi.net/>).

Tämän takia kysymme: Miksi Suomen olisi edelleen uhrattava puhdasta luontoaan peruuttamattomalle ydinvoimalinjalle. Sähköä voidaan tuottaa halvemmalla, kestävämmillä menetelmillä työllistävimmän ja yhteiskunnan kokonaisedulle tuottoisammin.

Perusteluja:

Merivesijäähditys (ONCE-THROUGH)

Ydinvoimaloiden merivesijäähditys (Once-through) todettiin Oslon asiantuntijasymposiumissa 1974 kestävämmäksi sähköntuotannon yhteydessä. Oslon symposiumi totesi vesistöille haitallisen "kerran läpi" menetelmän aikansa eläneeksi sen vahingollisten ympäristövaikutusten takia. Voimat, joissa jäähditysvesi johdetaan merestä voimalan läpi ja lasketaan 10-15 astetta kuumempuna takaisin mereen vahingoittavat pahasti meren ekosysteemiä kertoivat tutkijat jo silloin. Ydinvoimaloissa vahingot ovat kaikkein suurimmat suuresta vesivolyyymista johtuen. Niiden suora merivesijäähditys (Once-through cooling, OTC) aiheuttaa valtavan määrän kalakuolemia jo itse vedenoton yhteydessä. Suuri määrä kalanpoikasia, kutua, äyriäisiä, selkärangattomia ja mikroeläimiä kulkeutuu voimalaan ja huuhtoutuu ulos elottomana orgaanisena aineena. Yksilöinä nämä ovat laskettavissa miljardeissa. Purkautuva lämminvesi (lämpösaaste, Thermal pollution) aiheuttaa laajenevalla alueella erilaista vahinkoa villikalaille, esim. hapen puutetta, sairauksia, lisääntymisvaikeuksia, aineenvaihduntahäiriöitä. Meriveden varsinainen tehtävä ei kuitenkaan ole toimia jäähditysvetenä, vaan tuottavana monipuolisena merellisenä kasvupaikkana. On nurinkurista että kalastajia sakotetaan heidän harrastaessaan primaarielinkeinoaan, kun ydinvoimalateollisuus saa rauhassa jatkaa merivesien saastuttamista.

Lähteet: Belter, W.G., Management of Waste Heat at Nuclear power stations, its possible impact on the Environment, USAEC, s.3 teoksessa Environmental Effects of Cooling systems at Nuclear Power Plants – Proceedings of a symposium, Oslo, 26-30 August 1974, IAEA 1975, Vienna. ISBN 92-0-020075-3. 828 s.). <http://www.nirs.org/reactorwatch/licensedtokill/12kexecsummary.pdf>.

KiKK

Me kysymme: EIKÖ SUOMEN KOKOISESSA MAASSA LASTEN TERVEYS OLISI STUK'IN JA TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN TÄRKEIN PRIORITEETTI? HYVÄKSYKÖ PÄÄTTÄJÄT SÄHKÖNTUOTANTOMUODON, JOKA AIHEUTTAA YDINVOIMALOIDEN LÄHEISYYDESSÄ ASUVILLE PERHEILLE KATASTROFEJA, KUTEN PIKKULASTEN LEUKEMIAA?

Saksassa kaikilla ydinvoimalapaikkakunnilla tehty epidemiologinen tutkimus, n.k. KiKK-tutkimus, osoittaa alle viisivuotiaitten lasten lisääntyneiden leukemiatapausten johtuvan ydinvoimasta. Syöpätapausten määrä oli sitä korkeampi mitä lähempänä voimalaa asuttiin. Vielä 50 kilometrin etäisyydellä ydinvoimalasta oli syöpätapausten frekvenssi normaalia korkeampi.

http://www.bfs.de/de/bfs/druck/Ufoplan/4334_KiKK_Gesamt_T.pdf

Epäterveelliset työpaikat

Ydinvoimalat eivät ole terveellisiä työpaikkoja. Esim. säteilyturva hoidetaan pitkälti pätkätyöllä. Ydinteollisuus on määrätietoisesti kehittänyt ja viranomaisten avulla laillistanut ydinvoimalateollisuuden harjoittaman työnjaon. Säteilyturvavaatimusten seuraaminen on ongelmallista. Tämän ydinvoimalat ovat ratkaisseet ulkoistamalla vaaralliset työt. Kollektiivinen säteilyannos on hajotettu suurelle määrälle ihmisiä. Vuokratyövoiman saama osa vuotuisesta kollektiiviannoksesta on (Ranskassa) viime vuosina noussut: 60 % v. 1978, 82 % v. 1990. Annie Thébaud-Mony on tutkinut vuokratyöntekijöiden osuutta ydinteollisuudessa ja julkaissut aiheesta laajan teoksen L'industrie nucléaire - Sous-traitance et servitude". Inserm. Paris. 2000. ISBN 2-85598-782-2) (Ydinteollisuus, alihankkiutus ja pakkotyö).

1990-luvun työorganisaatioilla on ollut yksi johtotähti: Kilpailukyky. Ydinvoiman on oltava kilpailukykyistä. Kaikki tähtää siihen että ydinvoima olisi kilpailukykyistä: Lobby viestittää: "Ydinvoima tai steariinikynttilä, valitkaa!" Yhteiskunnan hyväksyntä riippuu ydinvoiman kilpailukykyvyydestä (ydinvoimalla tuotetun sähkön hinta per kilovatitunti) sen turvallisuudesta ja säteilyturvasta. Yhtälöstä, puuttuu vain työntekijäryhmämuuttuja, ne ihmiset jotka henkensä kaupalla takaavat sen tasapainon: ulkoistetut, alihankkijoiden työntekijät. Kun yhteiskunnassa vallitsee konsensus ydinvoiman kilpailukykyvyydestä, on legitiimiä kehittää epätyypillisiä työpaikkoja ja säätää lakeja jotka sallivat joustavan työvoiman käytön. Näin

on tapahtunut viimeisten 20 vuoden aikana kun ankarat turvallisuusvaatimukset sitovat paljon huoltovaroja, mikä on ristiriidassa kilpailukyvyyn/kustannusmetsästyksen kanssa.

Vuokratyövoiman käyttö on arkipäivää ydinvoimaloissa. Työskentely ionisoivassa säteilyssä ydinvoimaloiden valvotuilla alueilla lyhyessä ajassa sallittu säteilyannos tulee täyteen. Joustoilla ja tilapäisillä työpaikoilla pysytään sallituissa rajoissa. Tämä edistää joustoystävällistä työllisyyspolitiikkaa kaikkialla maailmassa. Joustava työntekijä on alihankkijoiden palkkalistoilla vain siihen asti kunnes korkein sallittu säteilyannos on saavutettu. Sen jälkeen hän joutuu pakkolomalle tai työttömyyskortistoon. Systeemi kuluttaa paljon ihmisiä kun annokset hajaantuvat usealle työntekijälle. Alihankkijat saattavat kokea työvoimapulaa ja vuokrata työntekijöitä toiselta alihankkijalta, ”sarjoitettua” ulkoistamista. Nämä kantavat ydinteollisuuden suurimmat terveystriskit, maksavat viime kädessä hengellään.

Madame S:n tapaus voisi valaista asian: Hänen miehensä kuoli syöpään 39 vuoden ikäisenä palveltuaan vuosia ydinvoimaloiden huoltotehtävissä ionisoivassa säteilyssä. Hän oli sähköasentaja. Hän oli työskennellyt seuraavissa ydinvoimaloissa: Bugey, Fessenheim, Thauge, Flamanville, Porcheville, Dampierre, Chinon, Cattenom... Yhtenä kuukautena hän oli työssään saanut yhteensä 2300 millirem'in annoksen (30 millirem = 0.3 mSv). Se oli yli vuoden annos. Kotiin palattuaan hän vain nukkui eikä reagoinut mihinkään. Tämä ei ollut ainoa ylisuuri annos hänen kohdallaan. Lopulta hän alkoi oireilla. Ensin kurkkua alkoi sattua, sen jälkeen vatsaa. Käsivarret puutuivat. Skanneri osoitti tuolloin niskavaurioita. Häntä kiellettiin nostamasta lapsiaan. Hänet leikattiin. Ensimmäinen sairaalakäynti oli marraskuussa 1991. V. 1992 huhtikuussa hän kuoli. Tohtori M:n kuolintodistuksessa mainitaan, että kyseessä saattoi olla 6. luettelon mukainen ammattitauti. Ionisoivaan säteilyyn altistuneen nuoren ja aikaisemmin terveen potilaan kohdalla on syytä epäillä kuoleman johtuneen säteilylle altistumisesta ammatissa, vahvasti lääkäri. Paikallinen sairausvakuutuskassa kieltäytyi maksamasta leskelle korvausta, koska kirjattua tapausta ei sellaisenaan löytynyt ammattitautien luettelosta. Madame S. teki toisen kerran korvausvaatimuksen viitaten La Hague'ssa kirjattuun vastaavaan tapaukseen, jonka sairaus ei myöskään ollut ammattitautien luettelossa, mutta joka toinen sen alueen paikallinen sairausvakuutuskassa oli hyväksynyt ammattitaudiksi viittaamalla ionisoivan säteilyn aiheuttamia sairauksia käsittelevään kirjallisuuteen. Sairausvakuutuskassa kielsi leskeltä korvauksen toistamiseen. Tämän jälkeen Madame S ei jatkanut prosessia. Sairausvakuutuskassan rajoittava määräys poisti Madame S:n kaikki toivo kompensatiosta. Ensimmäisen lääkäritodistuksen kirjoittanut lääkäri otti huomioon ionisoivan säteilyn aiheuttamien syöpien suuren kirjon. Kassa piti kiinni lainkirjaimesta.

Kun työntekijä on saavuttanut laillisen maksimisäteilyannoksen, hän saa lähtöpassin, joutuu ulos, "lomalle" tai työttömäksi, vaikka hänen työsopimuksensa ei olisikaan päättymässä. Esimerkiksi nuori, määräaikaisesti palkattu työntekijä joka on saavuttanut 1,5 rem (30 millirem = 0.3 mSv) muutamassa päivässä saa lopputilin. Ammattiyhdistysliike ei reagoi, koska alihankkijoiden pätkätyöntekijöiden asiat eivät kuulu sille. Käyttämällä alihankkijoiden työvoimaa Ranskan johtava ydinsähköntuottaja Électricité de France (EDF) on rikkonut vanhan käytännön, jonka mukaan ammattiyhdistysliikkeen kanssa neuvotellaan työasioista. Teettämällä ionisoivassa säteilyssä suoritettavat työt vieraalla työvoimalla saadaan kustannusalennuksia kun ammattiyhdistysliike on poissa pelistä, eikä puutu alihankkijoiden työehtoihin, riskienottoon, työaikaepäsäännöllisyyksiin eikä muihinkaan sovittamattomiin epäkohtiin. Ydinvoimalat saavuttavat taloudellisen legitimitteettinsä kun ammattiyhdistysliikekin pyytää lisää ydinvoimaa työpaikkoihin vedoten. Ydinvoimaloiden turvallisuus on riippuvainen huollon laadusta, ja siinä ihmisen työ on korvaamaton. Mitä vanhempi ydinvoimala on, sitä suurempi kontaminaatoriski ja varalliset työolosuhteet. Säteilytaso on korkeampi ja työntekijöiden annokset ovat suuremmat aikayksikössä. Ydinvoimalat, kärjessä EDF, eivät teetä vakituksilla työntekijöillään työtä ionisoivassa säteilyssä. Nämä tehtävät hoidetaan joustavalla alihankkijoiden värväämällä väellä. Ydinvoimaloiden työmarkkinat jakautuvat työntekijöihin joilla on pysyvä työ puhtaissa tiloissa ja niihin, joilla on tilapäinen työ ionisoivassa säteilyssä. Työmarkkinoille on luotu kuilu, joka myös vaikuttaa ammattiyhdistysliikkeen toimintaan, koska sen neuvottelu oikeus työnantajan kanssa ei ulotu alihankkijoiden työntekijöihin. Näiden ammatillista järjestäytymistä vaikeutetaan. Muilla aloilla, joilla käsitellään myrkyllisiä aineita, riskit pyritään torjumaan edeltä käsin. Säteilyturva säännöstelee ainoastaan yksilön saamat annokset. Tämä periaate sallii käytännön, jonka mukaan työntekijät valitaan odotettujen säteilyannosten mukaan.

MITEN MEILLÄ SUOMESSA? TIETÄÄKÖ KUKAAN? STUK? TEM? SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ? ONKO STAKESILLA TUTKIMUSTIETOA?

Sotilaallinen kytkentä

Sotilaallinen kytkentä ydinvoimala- ja ydinaseiteollisuuden välillä on olemassa. Aihe on aivan liian laaja meidän tässä yhteydessä puuttua siihen. Esim. Ranska ei ole koskaan määritellyt eroa ei-sotilaallisten ja sotilallisten ydinohjelmien välillä. Ydinvoimalareaktorin uraani väkevöidään noin 3-5 %:iin, jatkamalla väkevöintiä saadaan lopuksi ydinaseisiin sopivan yli 90 %:in väkevöinnin. Etelä-Ranskassa Tricastinin tehtaissa tuotetaan sekä ydinvoimaloiden polttoainetta, että sotilaallista ydinpolttoainetta.

Muun muassa näistä syistä vastustamme ydinvoimaloiden lisärakentamista Suomeen.

Kunnioitavasti

NAISTEN VERKOSTO – IRTI URAANISTA, ATOMIVOIMASTA JA ATOMIASEISTA

Gerd Söderholm
gerd.soderholm(at)mail.com

Marjatta Kurtén
marjatta.kurtén(at)netsonic.fi